

Kommissionens årliga politiska strategi för 2010

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beredde den 2 april 2009 finansutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens årliga politiska strategi för 2010, KOM(2009) 73.

Finansutskottet tar i sitt yttrande upp stabilitets- och tillväxtpakten, ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken, finansiell reglering i EU – de Larosièrereporterna, översyn av EU:s budget samt budgeten för 2010.

I yttrandet finns avvikande meningar av (s), (v) och (mp).

Utskottets överväganden

Kommissionens årliga politiska strategi för 2010

Inledning

Den 18 februari 2009 antog kommissionen sin årliga politiska strategi (*Annual Policy Strategy, APS*) för 2010. Ordningen med en politisk strategi innebär att kommissionen tidigt året före uttalar sig om kommande politiska prioriteringar och nyckelinitiativ. Mot bakgrund av dialogen med ministerrådet och Europaparlamentet samt den årliga budgetprocessen fastställer kommissionen på hösten sitt arbetsprogram för det kommande året.

Kommissionen konstaterar inledningsvis i den årliga politiska strategin för 2010 att det förvisso är den nuvarande kommissionens uppgift att svara för kontinuiteten när det gäller strategisk planering och programplanering, men den måste också ta hänsyn till att en ny kommission kommer att ha tillträtt 2010. Den nya kommissionen måste se över de politiska prioriteringarna mot bakgrund av sina strategiska mål och omsätta dem till ett operativt program när den utarbetar sitt arbetsprogram för 2010.

Strategin består av fem prioriterade områden:

- Ekonomisk och social återhämtning
- Klimatförändringarna och hållbar utveckling i Europa
- Medborgaren i centrum
- Europa som en partner i världen
- Bättre lagstiftning och öppenhet

Finansutskottet tar i det följande upp ett antal olika frågor: stabilitets- och tillväxtpakten, ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken, finansiell reglering i EU – de Larosière-rapporten, översyn av EU:s budget samt budgeten för 2010.

Finansutskottets ställningstagande

Stabilitets- och tillväxtpakten

Kommissionen framhåller i den årliga politiska strategin att Europa just nu upplever en ekonomisk kris, och förmodligen kommer krisens verkningar att vara omfattande både 2009 och 2010. Den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa, som godkändes vid Europeiska rådets möte i december 2008, utgör en stabil grund för att bygga upp förutsättningar för återhämtning. Genomförandet av planen under återstoden av 2009 och under 2010 kommer att ha hög prioritet. EU:s medlemsstater har genom återhämtningsplanen sedan krisens inledning samordnat åtgärder i storleksordningen 4 400 miljarder kronor (över 400 miljarder euro, ca 3,3 % av EU:s BNP).

Kommissionen anför i den årliga politiska strategin att den kommer att se till att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden att fullfölja och samordna sina ansträngningar både inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och stabilitets- och tillväxtpakten.

Utskottet kan konstatera att medlemsstaternas expansiva finanspolitik i form av stimulanspaket har lett till ökade underskott i de offentliga budgetarna. Enligt kommissionens prognos i januari 2009 kommer 16 av EU:s medlemsstater att 2010 uppvisa budgetunderskott som överstiger 3 % om inga åtgärder vidtas.

Europeiska rådet bekräftade vid sitt möte den 19–20 mars 2009 sitt starka åtagande för sunda offentliga finanser och för stabilitets- och tillväxtpaktens ramar. Medlemsstaterna bör så snabbt som möjligt återgå till sina budgetmål på medellång sikt, i takt med den ekonomiska återhämtningen och i överensstämmelse med stabilitets- och tillväxtpakten, och därigenom så snart som möjligt återvända till en situation som är förenlig med hållbara offentliga finanser.

Utskottet vill framhålla vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Det långsiktiga ansvaret för statsfinanserna är av central betydelse, både för att bevara trovärdigheten och för att förhindra stora och drastiska nedskärningar i välfärdssystemen.

Samtidigt som den akuta ekonomiska krisen måste hanteras är det således av stor vikt att de offentliga finanserna är långsiktigt hållbara. De beslut som nu fattas för att kortsiktigt påverka situationen måste också ses i ett långsiktigt perspektiv. Åtgärderna ska bidra till – och inte försvåra – en stabil uppgång och en ökning av sysselsättningen när ekonomin väl vänder uppåt. Stora underskott i en lågkonjunktur innebär en risk för att stora och påfrestande åtstramningar krävs när underskotten ska rättas till.

Stora ekonomiers stora offentliga underskott innebär att världen dammsugs på krediter. Resurserna binds i de stora underskotten i USA och i de stora europeiska ekonomierna. Det innebär att andra länder, inte minst utvecklingsländer, som inte har de stora ekonomiernas trovärdighet, får stora problem att låna.

Inom EU är det således viktigt att arbeta för att reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten vidmakthålls. EU:s medlemsstater måste agera så att de skyndsamt kan återvända till ett läge där de håller sig inom de gränser som gemensamt satts upp i stabilitets- och tillväxtpakten.

Ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken

Kommissionen erinrar i den årliga politiska strategin om EU:s ambition att få till stånd ett nytt internationellt avtal om klimatförändringar i Köpenhamn 2009.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Energi- och miljöskatter har sedan länge framgångsrikt använts i Sverige för att bidra till uppfyllelsen av olika mål på energi-

och klimatområdena. Koldioxidskatt och energiskatt är kraftfulla och samhällsekonomiskt effektiva styrmedel som även i fortsättningen bör vara centrala delar av den svenska klimat- och energipolitiken.

Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är av central betydelse för att de framtida målen på klimat- och energiområdet ska kunna nås. EU har i december 2008 lagt fast klimat- och energipolitiska mål om andelen förnybar energi, effektivare energianvändning och en minskning av utsläppen av växthusgaser. Dessa mål ska uppnås till 2020.

Utskottet vill betona att styrmedel ska utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och med hänsyn till medborgarnas förutsättningar. Olika ekonomiska styrmedel ger olika incitament, och för att de ska vara effektiva måste de samordnas. En viktig utgångspunkt för miljöpolitiska styrmedel är att de, i möjligaste mån, ska utformas så att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan.

EU står inför stora miljöutmaningar som måste tacklas effektivt och utan dröjsmål. Marknadsbaserade styrmedel har en stor roll i den nödvändiga omställningen till en mer energieffektiv ekonomi. Det är angeläget att en genomgripande diskussion kommer igång på EU-nivå om hur marknadsbaserade styrmedel bäst kan utnyttjas så att EU på ett kostnadseffektivt sätt kan uppnå de mål som satts.

EU:s medlemsstater behöver minska sina CO₂-utsläpp samtidigt som de har behov av att stärka sina skatteintäkter. Det är därför logiskt med successivt höjda koldioxidskatter, som också är det främsta och mest effektiva styrinstrumentet. Det riktas direkt mot utsläppen. Det ger skatteintäkter och innebär att den som förorenar får betala. Det är effektivare och mer träffsäkert att beskatta oönskade beteenden än att subventionera goda beteenden.

Utskottet vill också framhålla att miljöanpassad offentlig upphandling är ett marknadsbaserat och kraftfullt styrmedel i arbetet med att styra samhället mot en långsiktigt hållbar konsumtion och därmed produktion. Miljökrav vid offentlig upphandling kan bidra till en stark konkurrenskraft på framtida marknader för svenska företag som anpassar sin produktion till höga miljökrav. Dessutom kan det vara en drivkraft för att påskynda utvecklingen av miljöteknik som är en framtidsmarknad. Utskottet vill dock understryka vikten av att EU-reglerna om fri och öppen konkurrens och likabehandling vid offentlig upphandling på intet sätt får trädas för när, eller kringgås, och att miljöargument i samband med offentlig upphandling inte får användas för i grunden protektionistiska syften.

Finansiell reglering i EU – de Larosière-rapporten

I oktober 2008 tillsatte kommissionen en högnivågrupp som efter sin ordförande kallas de Larosière-gruppen. Dess uppgift var främst att komma med förslag om följande: hur tillsynen över finansiella institutioner ska

organiseras i EU; hur det europeiska samarbetet vad gäller finansiell stabilitet kan stärkas; system för s.k. early warning och krismekanismer; tillsyns-samarbete på global nivå.

I de Larosière-rapporten, som lades fram i februari 2009, finns ett ambitiöst reformförslag vad gäller tillsyn över finansmarknaderna i EU. Rapporten innehåller även bl.a. följande: en analys av de främsta orsakerna till den finansiella krisen; de områden med stora svagheter i dagens reglering som bör prioriteras vad gäller regeländringar; samordnande insatser på global nivå inom tillsynsområdet, reglering, makroekonomi och krishantering.

Kommissionen anför i den årliga politiska strategin att det förblir en topprioritering under 2009 och 2010 att anta och genomföra lämpliga reformåtgärder vid lämplig tidpunkt. Med utgångspunkt i de Larosière-gruppens rekommendationer kommer kommissionen att börja utarbeta förslag till inrättandet av ett nytt europeiskt system för finansiell tillsyn (kommissionens meddelande inför Europeiska rådets vårmöte med titeln Främja återhämtning i Europa, KOM(2009) 114). Kommissionen kommer att lägga fram ett åtgärds paket för europeisk finansiell tillsyn före slutet av maj 2009 för beslut vid Europeiska rådets möte i juni. Vid Europeiska rådets möte i mars 2009 framhölls i slutsatserna att det är nödvändigt att förbättra regleringen och tillsynen av finansinstitut i EU och att de Larosière-rapporten ska ligga till grund för åtgärderna.

Utskottet har vid sammanträdena den 26 och 31 mars 2009 fått information från Finansdepartementet (statsrådet Mats Odell respektive statssekreterare Urban Karlström) och Finansinspektionen (generaldirektör Martin Andersson) om finansiell reglering i EU.

Frågan om en ny tillsynsstruktur för finansmarknaderna i EU kommer att få hög prioritet under Sveriges ordförandeskap andra halvåret 2009, och regeringen kommer att verka för att föra processen framåt. En viktig del i detta förberedelsearbete blir att regeringen genom bilaterala kontakter med övriga medlemsstater kommer att få en bild av vad som kan bli genomförbart under det svenska ordförandeskapet.

Utskottet ser det som mycket angeläget att en väl fungerade tillsyn av finansiella institut i EU kan åstadkommas. I detta arbete är de Larosière-rapporten en viktig grund. Det är av central betydelse att arbetet drivs framåt och att beslut i dessa frågor kan fattas utan onödig tidsspilla.

Enligt utskottets uppfattning är dessa frågor således mycket angelägna. Utskottet välkomnar att kommissionen prioriterar detta område och konstaterar att frågorna kommer att vara mycket viktiga under det svenska ordförandeskapet.

Översyn av EU:s budget

I den årliga politiska strategin erinrar kommissionen om presentationen av budgetöversynen 2009. Finansutskottet behandlade frågan om översyn av EU:s budget i utlåtande 2007/08:FiU14. Utskottet ansåg att det behövs

genomgripande omprioriteringar av EU-budgetens utgifter och att förändringarna ska göras utan att budgetens samlade utgifter ökar. Utskottet ställde sig bakom att ett antal principer och utgångspunkter skulle vara styrande för budgeten: subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet.

Utskottet förespråkade en kraftig minskning av EU-budgetens utgifter för jordbrukspolitiken och underströk att den särskilda översynen av jordbrukspolitiken, den s.k. hälsokontrollen, inte får innebära att möjligheterna att reformera jordbrukspolitiken och minska dess omfattning begränsas.

Även regionalpolitiken behöver reformeras i fråga om både utformning och omfattning. Unionens regionalpolitiska insatser bör koncentreras till de länder inom EU som har klart lägre välståndsnivå än genomsnittet. Nyttan av regionalpolitiskt stöd till EU:s rikare länder kan i hög grad ifrågasättas.

Flera områden, anförde utskottet vidare, behöver få högre prioritet för att möta dagens och framtidens politiska och ekonomiska utmaningar. Det behövs ökade satsningar på konkurrenskraft, forskning och utveckling, strategiska investeringar i infrastrukturprojekt och utbytesprogram på utbildningsområdet. De rättsliga frågorna såsom grov gränsöverskridande brottslighet, människohandel, narkotikasmuggling och terrorism behöver också förstärkta resurser. Om EU vill spela en ledande roll globalt måste man också vara beredd att kunna agera för att bidra till demokrati och mänskliga rättigheter. Detta kräver också ökade insatser. Finansutskottet ville särskilt understryka att miljö- och klimatfrågorna samt insatser för forskning och utveckling ges ökad prioritet. Inom dessa båda områden finns tydliga motiv för insatser på EU-nivå.

Utskottet kan konstatera att ställningstagandet i utlåtande 2007/08: FiU14, som justerades i mars 2008, fortfarande är relevant. Det är viktigt att översynen prioriteras och får reellt genomslag i EU:s budgetpolitik.

Budgeten för 2010

I kommissionens meddelande om den årliga politiska strategin diskuteras också allmänna ramar för personal- och budgetresurserna för 2010. Kommissionen kommer att lägga fram ett preliminärt budgetförslag för 2010 i slutet av april 2009. Den årliga politiska strategin innehåller förslag till ändringar av budgetplaneringen under varje rubrik i den fleråriga budgetramen för 2007–2013. Alla föreslagna ändringar är enligt kommissionen förenliga med utgiftstaken i den fleråriga budgetramen för 2007–2013 och med de referensbelopp som anges i olika finansieringsprogram.

I den årliga politiska strategin redovisar kommissionen sitt förslag från december 2008 om att revidera den fleråriga budgetramen för 2007–2013 i syfte att göra ytterligare medel tillgängliga under rubrik 1a *Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning*. Kommissionen föreslår att medel tas i anspråk genom att marginalen under utgiftstaket för rubrik 2 *Skydd och*

förvaltning av naturresurser utnyttjas. Kommissionen hänvisar till den ekonomiska återhämtningsplanen och det nya finansieringsinstrumentet Europeiska energiprogrammet för återhämtning.

Utskottet har erhållit en faktrapomemoria om kommissionens förslag till finansiering av åtgärder inom ramen för den ekonomiska återhämtningsplanen (fakta-PM 2008/09:FPM72). Enligt kommissionens förslag uppgår de tillgängliga marginalerna under rubrik 2 *Skydd och förvaltning av naturresurser* för 2008 och 2009 till 3 600 miljoner euro respektive 3 850 miljoner euro. Av dessa marginaler föreslår man att en viss del ska föras till rubrik 1a.

Den betydande marginal som förutses för 2009 under rubrik 2 beror främst på stora inkomster avsatta för särskilda ändamål. Med detta menas framför allt produktionsavgifter för socker som förs till rubrik 2 och därmed ökar den tillgängliga marginalen. En annan förklaring till den betydande marginalen är den låga förväntade nivån på utgifterna för t.ex. exportbidrag.

Vid Europeiska rådets möte den 19–20 mars 2009 nåddes en överenskommelse om 5 miljarder euro som stöd för projekt på energiområdet och bredbandsanslutning till Internet. Finansieringen innebär att för 2009 förs 2 miljarder euro från rubrik 2 till rubrik 1a. Hur man ska finansiera de resterande medlen ska bestämmas i förhandlingarna om årsbudgeterna för 2010 och 2011. Av överenskommelsen framgår att alla rättsliga åtaganden om genomförande av budgetåtaganden som görs 2009 och 2010 bör göras före slutet av 2010 på grund av det brådskande behovet av stimulansåtgärder.

Finansutskottet vill i detta sammanhang erinra om målet för den svenska budgetpolitiken i EU, som bl.a. innebär att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU. Målet innebär även att Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel. Som utskottet framhöll i sitt yttrande hösten 2008 till utrikesutskottet om Lissabonfördraget (yttr. 2008/09:FiU2y) är målet fortsatt giltigt.

Stockholm den 16 april 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johansson (m), Jörgen Hellman (s) och Per Åsling (c).

Avvikande meningar

1. Kommissionens årliga politiska strategi för 2010, i fråga om stabilitets- och tillväxtpakten samt ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken (s)

Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Jörgen Hellman (s) anför:

När det gäller *stabilitets- och tillväxtpakten* vill vi anföra följande.

Kommissionen framhåller i den årliga politiska strategin att Europa just nu upplever en ekonomisk kris, och förmodligen kommer krisens verkningar att vara omfattande både 2009 och 2010. Den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa, som godkändes vid Europeiska rådets möte i december 2008, utgör en stabil grund för att bygga upp förutsättningar för återhämtning. Genomförandet av planen under återstoden av 2009 och under 2010 kommer att ha hög prioritet. EU:s medlemsstater har genom återhämtningsplanen sedan krisens inledning samordnat åtgärder i storleksordningen 4 400 miljoner kronor (över 400 miljarder euro, ca 3,3 % av EU:s BNP).

Kommissionen anför i den årliga politiska strategin att den kommer att se till att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden att fullfölja och samordna sina ansträngningar både inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och stabilitets- och tillväxtpakten.

Vi kan konstatera att länder med progressiva regeringar nu genomför stora insatser för att tygla de finansiella marknaderna och investera i jobben. Tyvärr agerar den svenska regeringen uppseendeväckande passivt i både EU och Sverige. Nästan inga investeringar görs för att dämpa jobbkrisen i Sverige. Resultatet är att arbetslösheten nu ökar mycket snabbare i Sverige än i Europa i genomsnitt. Samtidigt har Sverige numera den näst högsta arbetslösheten i hela Europa.

På det finansiella området har regeringen inte uppfyllt sitt löfte om att storbankerna skulle gå med i bankgarantin. Följden har blivit att den finansiella marknaden fungerar sämre än vad som hade behövt vara fallet. Det är tydligt att tom retorik har fått prioritet framför aktivitet för att på riktigt underlätta för hushåll och småföretagare. Regeringen är alldeles för överksam i EU och i Sverige.

Vi socialdemokrater vill framhålla att det är viktigt att investera i fler jobb och breda kunskapslyft för att undvika att människor slås ut från arbetsmarknaden under den rådande lågkonjunkturen. Så värnar vi en uthålligt hög sysselsättning och framtida sunda offentliga finanser. Den långsiktiga respekten för stabilitets- och tillväxtpakten måste värnas. Vi ser allvarligt på den svenska regeringens agerande. Regeringen fortsätter med ineffektiva skattesänkningar, främst till dem som har höga löner – under 2009 med lånade pengar. Dessa oansvariga skattesänkningar bidrar till att

öka underskotten i statens finanser och undergräver den trovärdighet för svensk ekonomi som socialdemokratiska regeringar under tolv års tid byggt upp. Det är oerhört viktigt att EU:s medlemsländer aktivt investerar i fler jobb och mer kunskap under krisen – men de sämre tiderna får inte tas till intäkt för sämre ordning och reda i de offentliga finanserna.

När det gäller *ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken* vill vi anföra följande.

Kommissionen erinrar i den årliga politiska strategin om EU:s ambition att få till stånd ett nytt internationellt avtal om klimatförändringar i Köpenhamn 2009.

Vi vill i detta sammanhang erinra om vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Energi- och miljöskatter har sedan länge framgångsrikt använts i Sverige för att bidra till uppfyllelsen av olika mål på energi- och klimatområdena. Koldioxidskatt och energiskatt är kraftfulla och samhälls-ekonomiskt effektiva styrmedel som även i fortsättningen bör vara centrala delar av den svenska klimat- och energipolitiken.

Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är av central betydelse för att framtida mål på klimat- och energiområdet ska kunna nås. EU har i december 2008 lagt fast klimat- och energipolitiska mål om andelen förnybar energi, effektivare energianvändning och en minskning av utsläppen av växthusgaser. Dessa mål ska uppnås till 2020.

Vi vill betona att styrmedel ska utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och med hänsyn till medborgarnas förutsättningar. Olika ekonomiska styrmedel ger olika incitament, och för att de ska vara effektiva måste de samordnas. En viktig utgångspunkt för miljöpolitiska styrmedel är att de, i möjligaste mån, ska utformas så att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan.

EU står inför stora miljöutmaningar som måste tacklas effektivt och utan dröjsmål. Marknadsbaserade styrmedel har en stor roll i den nödvändiga omställningen till en mer energieffektiv ekonomi. Det är angeläget att en genomgripande diskussion kommer igång på EU-nivå om hur marknadsbaserade styrmedel bäst kan utnyttjas så att EU på ett kostnadseffektivt sätt kan uppnå de mål som satts.

EU:s medlemsstater behöver minska sina CO₂-utsläpp samtidigt som de har behov av att stärka sina skatteintäkter. Det är därför logiskt med successivt höjda koldioxidskatter, vilket också är det främsta och mest effektiva styrinstrumentet. Det riktas direkt mot utsläppen. Det ger skatteintäkter och innebär att den som förorenar får betala. Det är effektivare och mer träffsäkert att beskatta oönskade beteenden än att subventionera goda beteenden.

Vi vill också framhålla att miljöanpassad offentlig upphandling är ett marknadsbaserat och kraftfullt styrmedel i arbetet med att styra samhället mot en långsiktigt hållbar konsumtion och därmed produktion. Miljökrav vid offentlig upphandling kan bidra till en stark konkurrenskraft på framtida

marknader för svenska företag som anpassar sin produktion till höga miljökrav. Dessutom kan det vara en drivkraft för att påskynda utvecklingen av miljöteknik som är en framtidsmarknad.

2. Kommissionens årliga politiska strategi för 2010 (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Kommissionens årliga politiska strategi visar på en avsaknad av förståelse för orsakerna bakom den ekonomiska krisen. Det råder också en brist på åtgärder för att motverka framtida kriser. Men dagens läge har inte kommit som en blixtnedslag från klar himmel. Under en längre period har den sociala situationen i EU stegvis försämrats. Lönernas andel av den samlade bruttonationalprodukten sjunker. Antalet arbetande fattiga ökar inom unionen och uppgår i dag till ca 20 miljoner, varav de flesta är kvinnor. Man kan säga att det sker en amerikanisering av den europeiska arbetsmarknaden där människor har jobb men ändå inte får det att gå ihop i slutet av månaden. Den sammantagna bilden i EU visar på en social polarisering som den finansiella krisen tyvärr ytterligare kommer att spåda på.

Till skillnad från den bild som tonar fram i den politiska strategin borde EU verka för ett reformerat internationellt finanssystem grundat på hållbar utveckling, offentligt ägande och kontroll av finansinstitutioner, öppenhet och transparens, begränsningar och förbud mot spekulativa finansiella instrument samt grundläggande reformering av Internationella valutafonden och Världsbanken.

Med kommissionens inriktning riskerar man en återgång till sådant som bidragit till krisen, dvs. spekulation, lånad konsumtion, avregleringar och privatiseringar. Kommissionen går fel väg. Det som kommer ut av denna process måste vara något annat än en ny kapitalism.

När det gäller stabilitets- och tillväxtpakten är frågan om den inte kan anses ha spruckit nu när 16 länder är på väg att överskrida gränserna. Pakten är feltänkt eftersom den låter EU begränsa det nationella självbestämmandet över ekonomin. I den konjunktur som nu råder krävs extraordinära insatser som ska beslutas på nationell nivå.

Kommissionen talar om att skyddet av de grundläggande rättigheterna fortsätter att vara kärnan i EU:s arbete, särskilt när det gäller utsatta grupper som t.ex. barn. Men kommissionen inser inte att den ekonomiska politik som de försvarar skapar ekonomiska och sociala motsättningar som drabbar de mest utsatta hårdast. Att då tala om att t.ex. barn skyddas blir ihålligt och verkningslöst.

Kommissionen talar om att inom den europeiska grannskapspolitiken kommer särskild tonvikt att läggas vid fördjupade bilaterala förbindelser med bl.a. Israel. Detta är häpnadsväckande. Israel har begått många övergrepp mot Gazas redan hårt prövade befolkning. EU borde omedelbart riva upp det existerande frihandelsavtalet mellan unionen och Israel och frysa förhandlingarna om att fördjupa samarbetet mellan EU och Israel.

Vänsterpartiet strävar mot stärkt nationellt självbestämmande både i och utanför EU och vill därför sänka anslagen till militära ändamål. Vår politik innebär en utrikes- och säkerhetspolitik som bygger på att Sverige åter får en stark röst i världen. Utrikes- och säkerhetspolitiken måste därför återföras till medlemsländerna, och de militära allianserna ska avvecklas till förmån för ett gemensamt säkerhetssystem byggt på OSSE och i samverkan med FN.

Vänsterpartiet är vidare djupt kritiskt till byggandet av "Fästning Europa". Militariseringen av EU:s yttre gränser, transportörsansvar, visumtvång och Dublinbestämmelser hindrar människor i behov av skydd mot krig och förföljelse från att söka asyl inom EU och tvingar i stället människor i händerna på flyktingsmugglare. Vi vänder oss mot ökad överstatlighet inom asyl- och invandringspolitiken och menar att detta kommer att leda till en ännu mer restriktiv politik, en ökad militarisering vid EU:s yttre gränser och en urholkning av asylrätten.

Infrastrukturinvesteringar som syftar till att utvidga den europeiska elmarknaden kan få negativ effekt på elpriserna i Sverige. Det finns en risk för att en sådan utvidgning kan innebära att efterfrågan på el ökar samtidigt som det blir svårt att på kort sikt möta denna efterfrågeökning med nödvändiga ökning av elproduktionen. Följden blir att elpriserna i Sverige stiger, vilket kan påverka den elintensiva svenska basindustrins konkurrenskraft negativt. Brister i konkurrensen på Kontinentaleuropas elmarknader kan inverka negativt på elpriserna vid en sammankoppling. De insatser för förbättrade konkurrensförhållanden som föreslås inom ramen för det s.k. tredje inre marknads paketet måste visa sig ha eftersträvd effekt innan Sverige kan ställa sig bakom en mer omfattande utvidgning av den inre elmarknaden. Väl fungerande regionala marknader – liknande den nordiska elmarknaden – bör prioriteras i första hand.

För att säkra en fungerande konkurrens på olika marknader och klara långsiktiga uppgifter, som uppbyggnaden av ett hållbart energisystem, samt för att minska utsläppen av växthusgaser, behöver vi fortsatt statliga företag och myndigheter. Elproduktion och eldistribution är att se som infrastrukturfrågor och bör därmed vara i folklig ägo.

3. Kommissionens årliga politiska strategi för 2010 (mp)

Mikaela Valtersson (mp) anför:

Med utgångspunkt i kommissionens årliga politiska strategi för 2010 och finansutskottets yttrande vill jag lyfta fram några områden där Miljöpartiet inte delar utskottsmajoritetens uppfattning.

När det gäller ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken så är det vår fulla övertygelse att det finns ett enormt behov av ett internationellt klimatavtal och att FN-toppmötet i Köpenhamn är mycket viktigt. Men det kräver också att EU tar på sig ledartröjan i de förhandlingar som nu pågår inför mötet. EU bör ta fram t.ex. förslag till finansiering av klimatåtgärder i fat-

tiga länder eftersom det är helt uppenbart att just frågan om hur finansiering från rika till fattiga länder ska gå till är helt avgörande för att få till ett bra internationellt klimatavtal på FN-toppmötet i Köpenhamn i december. Men också när det gäller EU:s egna ambitioner så fattas det mycket. Framför allt bör målsättningen för minskningar av utsläppen inom EU öka till minst 40 %, till skillnad från EU:s antagna mål om 20 % som blir 30 % ifall det sluts ett internationellt avtal.

Klimatet kräver kraftfulla satsningar och tydliga ekonomiska styrmedel. Det behövs en *green new deal* genom satsningar på energieffektiviseringar, hållbara transporter och förnyelsebar energi.

Kampen mot klimatförändringar är en s.k. win-win-situation, ett tillfälle som skapar vinster på flera plan. Valet vi står inför är att skapa en klimatvänlig grön ekonomi som ger nya jobb, driver utvecklingen framåt och gör oss världsledande eller att huka för klimatet och hoppas att ett stagnerande näringsliv överlever. Det land eller den region som är ledande inom klimat- och energifrågor kommer också att leda världen in i framtiden. En satsning på morgondagens teknik ger morgondagens arbetstillfällen.

En politik som kraftfullt minskar utsläppen av koldioxid skapar nya jobb och företag som gör Sverige och Europa till vinnare när konjunkturen vänder. En grön modernisering av industrier och ekonomin säkerställer vår framtida konkurrenskraft och välfärd. En stark klimatpolitik är den motor som behövs för att skapa nya jobb och miljödriven näringslivsutveckling i hela Europa. Ambitiösa program för energieffektivisering kan tillsammans med investeringar i infrastruktur och industri skapa miljontals arbeten samtidigt som det ger minskade utsläpp.

I dagsläget använder sig inte alla EU:s medlemsländer av ekonomiska styrmedel inom klimatpolitiken. Frågor som bör lyftas fram är att EU:s miniminivåer för miljöskatter och miljöavgifter ska höjas och byggas ut, att beslut ska kunna ske med kvalificerad majoritet och att skatterna ska hanteras av medlemsstaterna.

Trots att miljöfrågorna varit i fokus under en längre tid kan detta ännu inte avspeglas i EU:s budget på ett tillfredsställande sätt. Bland annat har klimatpolitiken inte getts tillräckliga resurser inom hittillsvarande budgetramar. De nya utmaningarnas andel av budgeten är liten och har också startat från en mycket låg nivå. Det ska här dock tilläggas att stora delar av klimat- och miljöpolitiken givetvis ska genomföras nationellt utifrån de olika förutsättningar som länderna har samt att en del handlar mer om lagstiftning än om rena budgetposter. Samtidigt är det viktigt att EU:s budget inte innehåller delar som gör att en aktiv klimatpolitik motverkas, vilket såväl strukturfonderna som jordbrukspolitiken innebär.

EU:s budget måste anpassas så att framtidsfrågor som klimat- och miljöpolitik prioriteras och får en ökad andel av EU:s budgetram. Det bör tillsättas en särskild arbetsgrupp på EU-nivå för att se över EU:s budget utifrån klimatfrågan, som ett led i den påbörjade budgetöversynen. Gruppen borde se på hur EU-budgeten kan klimatsäkras, dvs. att budgeten inte

ska gå till verksamhet som förstör klimatet, och inom vilka områden åtgärder krävs för att säkerställa detta. Det borde ligga både i Sveriges och EU:s intresse att försöka vrida budgeten till en utveckling som inte påskyndar klimatförändringarna. Stora delar av EU:s budget är i dag tyvärr direkt klimatförstörande, trots de storslagna målsättningar som sattes upp vid EU-toppmötet i mars 2007 om att bl.a. sänka utsläppen med 20 % fram till 2020.

Översynen bör leda till t.ex. mindre ekonomiska resurser till motorvägar och flygplatser och mer pengar till järnvägar. I just järnvägspolitiken finns ett klart mervärde för EU. Om människor ska kunna ersätta flygresor (som förstör klimatet) med järnvägsåkande (som är bättre för miljön) krävs också att järnvägsnäten över gränserna förbättras och att en kraftig utbyggnad av höghastighetståg inom och över nationsgränserna görs. Det är en viktig prioritering att också lyfta fram den sociala dimensionen, och dessa två grundbultar ska genomsyra alla politikområden i EU så att en optimal samordning ska kunna ske. Det får inte fortsätta att vara vattentäta skott mellan de olika politikområdena.

Miljöanpassad offentlig upphandling är ett marknadsbaserat och kraftfullt styrmedel i arbetet med att styra samhället mot en långsiktigt hållbar konsumtion och därmed produktion. Miljökrav vid offentlig upphandling kan bidra till en stark konkurrenskraft på framtida marknader för svenska företag som anpassar sin produktion till höga miljökrav. Dessutom kan det vara en drivkraft för att påskynda utvecklingen av miljöteknik som är en framtidsmarknad.

Den återhämtningsplan som antogs vid EU-toppmötet den 19–20 mars 2009 om 5 miljarder euro för stöd till projekt på energiområdet och bredbandsanslutning till Internet är ett felsteg om målet är att EU ska bli bättre i klimatfrågan. Fördelningen till de projekt som ska stödjas inom energiområdet blev nämligen att de fossilbränsleberoende får ca 85 % av pengarna medan de förnybara energikällorna, i detta fall havsbaserad vindkraft, får drygt 15 % av pengarna. Det är en helt orimlig fördelning när EU samtidigt säger sig vilja ha ledartröjan i världen i klimatfrågan.

När det gäller stabilitets- och tillväxtpakten så undviker utskottsmajoriteten att nämna den negativa betydelsen av EMU och vilken effekt denna får på flera av EU:s medlemsstater som infört euron. I ett läge när behoven och förutsättningarna ser olika ut mellan länderna så tvingas de som är med i EMU att t.ex. förhålla sig till att ha samma räntenivå, när behoven egentligen ser helt olika ut. Miljöpartiet menar att detta är särskilt allvarligt när den ekonomiska situationen ser ut som den gör. Det är särskilt allvarligt när vi samtidigt ser en utveckling där mer än hälften av EU:s medlemsländer 2010 kommer att ha budgetunderskott som överstiger 3 %, om inga åtgärder vidtas. Det finns därför klara fördelar med att Sverige inte är med i EMU och därmed har kvar möjligheten att agera utifrån de förutsättningar som vår ekonomi står inför, med bl.a. en mycket stor andel exportberoende företag.

Vi kan konstatera att länder med progressiva regeringar nu genomför stora insatser för att tygla de finansiella marknaderna och investera i jobben. Tyvärr agerar den svenska regeringen uppseendeväckande passivt i både EU och Sverige. Nästan inga investeringar görs för att dämpa jobbkrisen i Sverige. Resultatet är att arbetslösheten nu ökar mycket snabbare i Sverige än i Europa i genomsnitt. Samtidigt har Sverige numera den näst högsta arbetslösheten i hela Europa.

På det finansiella området har regeringen inte uppfyllt sitt löfte om att storbankerna skulle gå med i bankgarantin. Följden har blivit att den finansiella marknaden fungerar sämre än vad som hade behövt vara fallet. Det är tydligt att tom retorik har fått prioritet framför aktivitet för att på riktigt underlätta för hushåll och småföretagare. Regeringen är alldeles för överksam i EU och i Sverige.

Det är viktigt att investera i fler jobb och breda kunskapslyft för att undvika att människor slås ut från arbetsmarknaden under den rådande lågkonjunkturen. Så värnar vi en uthålligt hög sysselsättning och framtida sunda offentliga finanser.

När det gäller budgetrestriktiviteten, som utskottet lyfter fram, så delar givetvis Miljöpartiet denna uppfattning.